

Og brylluppet varede i flere uger!

Af projektleder Lykke L. Pedersen og webansvarlig Charlotte S H Jensen

Det er ikke hver dag, der er Kronprinsbryllup i København. Da Frederik og Mary gav hinanden deres ja, var det faktisk flere hundrede år siden, at noget sådant sidst var sket i København. Intet under, at både riget og de kulturhistoriske institutioner stod på den anden ende. Det gav mange spændende indsamlingsresultater

Med Nationalmuseet i spidsen gik en række museer, arkiver, universiteter m.m. sammen om at dokumentere befolkningens markering af Kronprinsbrylluppet. Projektet ville især fokusere på de folkelige aktiviteter: Hvordan ville hverdagsdanskeren markere – eller ikke markere – den historiske dag?

Hvad skulle man dokumentere?

Hovedsigtet med projektet har ikke været at dokumentere den officielle fejring af brylluppet, men snarere hvordan en begivenhed skabes og konsumeres i såvel medier som i den folkelige bevidsthed. Hvad betyder begivenheder i den kongelige familie for danskerne? I hvilken udstrækning opfatter velfærdsstatens borgere i 2004 Kongehuset som nationalt symbol? Hvordan fejres dagen i forskellige sammenhænge: i børnehaver, skoler og på arbejdspladser? På hvilken måde indgår mediernes dækning af brylluppet i de private fejringer i hjemmene? Opstår der helt nye former for festmønstre, hvor fjernsynet har en plads? Projektets udgangspunkt var at dokumentere en enkelt usædvanlig dag set ud fra mange forskellige enkeltpersoners og institutioners synsvinkel og fra udvalgte lokaliteter i hele kongeriget. Gennem en bred vifte af dokumentationsmetoder blev et stort materiale samlet ind. Der var tale om feltarbejde i form af video- og fotodokumentation, interview på gader og stræder, uddeling af engangskameraer til på forhånd udvalgte personer, der skrev dagbog over deres egen dag ledsaget af fotografier, indsamling af beretninger gennem hjemmesidens spørgeliste, indsamling af genstande, arkivalier samt digitalt materiale af forskellig art. Der udgik opfordringer til samtlige museer og arkiver om at være med og ligeledes at dokumentere, hvordan også museerne markerede dagen gennem udstillinger og indsamlinger. Projektet fik straks pressens bevågenhed og såvel internationale som nationale medier omtalte indsamlingen løbende.

I det følgende præsenteres der nogle foreløbige resultater af undersøgelsen.

Fejring fra Nordpolen til Sydamerika

Centralt i dokumentationsprojektet stod udviklingen af et spørgeskema, både et lidt mere omfattende skema og et mindre, beregnet til voxpops. Skemaerne blev distribueret via en særlig projekthjemmeside, hvor det også var muligt for interesserede at udfylde og sende via en e-formular. Det var første gang, at en sådan fremgangsmåde blev anvendt i et landsdækkende og tværinstitutionelt projekt af denne type. Ca. 900 personer benyttede sig af muligheden, og mange leverede ret lange og omfattende beskrivelser.

Det lykkedes at dokumentere og indsamle en overordentlig stor mængde genstande og vidnesbyrd, som kan fortælle fremtiden om, hvordan dagen blev markeret af fx udlandsdanskere i Brasilien, indbyggerne i Grønlands nordligste bygd, i hjemmene og på gaderne i København og i resten af Danmark . De mange fotos, interviews og genstande er nu under registrering, og forhåbentlig lykkes det at skaffe midler til en videre bearbejdning af det meget omfattende og spændende materiale, der for første gang i samlet form, dokumenterer hvordan danskere hjemme og ude forholder sig til en begivenhed i Kongehuset.

Med diadem og pizza

Til de folkelige markeringer hørte også forskellige former for udklædning, fx sås en del yngre kvinder og piger med forskellige former for diademer, prinsessekroner og lignende. Disse former for udklædning blev dels markeret i det offentlige rum, men var også elementer i en række af de private sammenkomster, der blev afviklet på dagen. Spørgeskemaundersøgelsen afslørede, at det i særlig grad var kvinder , som havde planlagt forskellige arrangementer fx med veninder eller arbejdskolleger. Her indgik fjernsynets transmissioner af brylluppet ( ) som en væsentlig faktor. Groft sagt faldt mange af disse arrangementer i to hovedkategorier. Dels en type, hvor deltagerne havde planlagt en særlig menu, tilrettelagt med henblik på dagens begivenhed. Ved sådanne sammenkomster kunne der fx være dækket bord med særligt fremstillet pynt og udarbejdet bordkort eller menulister med royalt tema og dekoration. Selve menuen kunne fx omfatte champagne, "bryllupskage" eller lignende.

En anden type arrangementer sørgede for, at pizzabagerne fik en rigtig god dag. En del af spørgeskemabesvarelsene oplyste nemlig, at der var planer om at ringe efter udbringningspizzaer, når sulten meldte sig. På den måde kunne man undgå at gå glip af noget i tv-transmissionerne, fordi der skulle laves aftensmad. En nøjere gennemgang af de mange forskellige beretninger, som undersøgelsesgruppen modtog, vil naturligvis være nødvendig for at kunne sige noget mere generelt om disse private "bryllupsfester".

Et flag er mere end et flag

Dokumentationsarbejdet har afdækket mange interessante delområder. Hvordan brugte man fx flagene? Og hvilke flag var i funktion? Det viste sig hurtigt, at Dannebrog på dagen havde

fået følgeskab af en lang række andre flag. Der var naturligvis "almindelige" danske flag med og uden reklamepynt samt australske flag, ofte anvendt i kombination, som en symbolsk markering af brudeparrets nationale tilhørsforhold. Men det var interessant at iagttage, at også flag fra de andre nordiske lande blev anvendt. På Strøget i København sås fx både svenske og norske flag, ligesom færøske og grønlandske flag også blev luftet. Også et ikke-nationalt flag – Christianias fane – var på gaden i dagens anledning og blev brugt i kombination med nogle af de øvrige. Hovedparten af flagene var almindelige "hurra-flag", dvs. papirflag på en pind, således som de kendes fra fx børnefødselsdage. De blev typisk anvendt båret i hånden som "vinkeredskab" men også som pynt i forretninger, stukket ned i lommer, placeret i hatte, m.m. Også andre flagtyper var i brug. Fx sås barnevogne dekoreret med juletræsflagkæder og voksne mænd svøbt i australske flag, på samme måde som det ses i forbindelse med nationale fodboldkampe. Et af de indtryk, som undersøgelserne gav, var ganske klart, at et flag ikke bare er et flag, men en festmarkør, der kan anvendes på mange forskellige måder.

Sange til brudeparret

I det hel- og halvoftentlige rum bestod en særlig del af dagens markeringer i de forskellige arrangementer, som forskellige institutioner stod for. Det lykkedes gruppen at få dokumenteret dele af dagen på så forskellige institutioner som børnehaver og plejehjem, bl.a. i Qaqortoq, Holbæk, Vejle og København. På plejehjemmene var der i flere tilfælde dækket op med særlig bordpynt og traktement, samt opsætning af storskærm, således at der blev bedre mulighed for at følge vielsen og dagens øvrige begivenheder i fælleslokalerne. Det lykkedes også at få indsamlet eksemplarer af de festsange til brudeparret, som var forfattet af beboere/personale, og som blev afsunget ved arrangementerne.

Også fotodokumentationen blev omfattende, og endte med at bestå i hundredvis af fotos og videooptagelser. Der blev dels fotograferet og interviewet ved en række studerende ved faget Europæisk Ethnologi ved Københavns Universitet, men også en lang række enkeltpersoner valgte at fremsende billeder m.m. til dokumentationsprojektets "hovedkvarter" på Nationalmuseet.

Det har ikke været muligt gennemgå dette kæmpe materiale, men stikprøver viser, at der ligger stof til megen spændende visuel formidling af danskernes forhold til Kongehuset og "det nationale" gemt i de mange fotokuverter. En del af materialet er offentliggjort som smagsprøver på projekthjemmesiden www.14maj.natmus.dk, hvor det er muligt at få indtryk af, hvordan danskere oplevede dagen.

Første kronprinsbryllup i cyberspace

Der er ikke noget nyt i, at danskerne interesserer sig for begivenheder i Kongehuset. Det gælder måske især københavnernes, som jo har første parket til aktiviteterne. Men ved kronprins Frederiks vielse, kunne et kongeligt bryllup i Danmark for første gang også opleves

virtuelt.

I dokumentationsprojektet blev der gjort forsøg med eksempler på indsamling af digital bryllupskultur. Flere af de store medier tilbød informations- og ressourceportaler om brylluppet. Her fandtes et miks af nyheder, baggrundsstof, kvisser og wallpaper, alt til brug på nettet og PC'en. Fx tilbød både DR og TV sådanne portaler, og sites som bryllup.dk og søgeportalen Jubii m.fl. bidrog med både chat og mulighed for at uploade virtuelle hilsner til brudeparret.

Netop denne chat afslørede en helt ny måde at opleve et kongeligt bryllup på. For mange var et vigtigt tidspunkt det øjeblik, hvor kameraerne kunne vise, at Kronprinsen havde blanke øjne og fældede en tåre. Ved storskærmene på byens pladser blev dette kommenteret – men i mindst ét tilfælde også på chatten.

At se bryllup i fjernsynet/webcast og samtidig diskutere begivenhederne med venner i cyberspace, kan også være en måde at opleve begivenheden på.

Bryllupsdagen satte ifølge Gallup nye rekorder for netbrug. tv2.dk havde for første gang over 600.000 unikke besøgende (684.000) - og dr.dk nåede op på 900.000 unikke besøgende, hvilket var tæt på den rekord (965.000), som blev sat ved terrorangrebet i Madrid i marts. Internetaviserne lå også over normal, ekstrabladet.dk nåede ca. en halv million unikke besøgende, og bt.dk nåede 366.000.

Et kollektivt nåhhhr

Projektet giver også mulighed for en mere samlet dokumentation af den dynamik, der opstod i det offentlige rum. Der skete noget – på samme måde, som fx ved store nationale sportsbegivenheder. Almindelige regler for omgang blandt fremmede ændres. Det er fx accepteret, at personer, der ikke kender hinanden, kan tale sammen og "blande sig" i andres samtaler, når blot disse er relaterede til den fælles begivenhed.

Gaden omdannes til en national dagligstue, hvor storskærme udgør et fælles samlings- og referencepunkt, på samme måde som tv-apparatet hjemme i den private dagligstue. Men samtidig er skærmene også et middel til medleven. På de steder, hvor dokumentationsteamet befandt sig, sås flere eksempler på situationer, hvor tilskuere interagerede med de begivenheder, som vist på skærmene. Når hovedpersoner, især dronningen, første gang viste sig, blev vedkommende hilst med råb og vinken med flag. Kronprinsens følelsesmæssige bevægelse affødte et kollektivt og højlydt "Nåhhhr", og kommenteredes livligt. Nogle tilskuere valgte at synge med på visse af de danske salmer, som havde undertekster på skærmen. Og under vielsen blev brudeparrets "Ja" hilst med klap og flagviften, selvom der kunne spores en vis usikkerhed omkring, hvad der egentlig var ritualets højdepunkt, eller point-of-no return. På Amalienborg Slotsplads brød en del af tilskuerne spontant ud i "Der er et yndigt land" i forbindelse med den traditionelle balkon-vinke-scene. Også en del af den dokumentation, som

relaterede sig til private fester, kan afdække interessante reaktionsmønstre mellem begivenheder på skærmen og tilskuerne hjemme i stuen.

Og hvad så?

Den indsamlede dokumentation kan give et indtryk af danskernes forhold og relationer til Kongehuset. Hvordan forholder markeringen af begivenheden sig til lignende begivenheder i andre europæiske lande? Her kunne fx en sammenligning med de nylige kronprinsbryllupper i fx Spanien og Norge være relevant. En nærmere analyse af materialet vil desuden kunne anvendes som sammenligningsgrundlag for indsamlingsresultater i forbindelse med andre, kommende begivenheder. Herved vil det blive muligt at beskrive udvikling i forhold til Kongehuset som sådan, men også evt. at afdække forskelle i folkelige markeringer i forhold til forskellige typer af royale begivenheder. Hvad afspejler fx udklædning, brug af flag og lignende? Er det udtryk for en særlig form for royalisme? Viser det en ironisk holdning, eller et afslappet syn på monarkiet? Er den royale begivenhed det centrale, eller er den i højere grad et staffageelement i forhold til private relationer og begivenheder, der har mange andre funktioner? Hvad med de, fx erklærede republikanere, der bevidst fravalgte at markere dagen? Og hvordan forholder udtrykkene i en begivenhed som Kronprinsbrylluppet sig til andre nationale begivenheder?

Faktaboks:

FAKTABOKS:

Dokumentationsprojektet er et samarbejde mellem Nationalmuseet, Danmarks Nyere Tid, Institut for Arkæologi og Etnologi v. Københavns Universitet, Museet for Holbæk og Omegn, Københavns Bymuseum, Vejle Museum samt Vejle Byhistoriske Arkiv og Stadsarkiv, Qaqortup Katersugaasivia/Qaqortoq Museum, Narsaq Museum, Dansk Historisk Fællesråd og www.historie-online.dk.

Desuden har følgende været tilknyttede: Dansk Folkemindesamling v. projektforsker Else Marie Kofod, Forskernetværket omkring: Skandinavisk projekt om moderne brug af nationale symboler og ritualer, herunder Den folkelige bryllupsfejring af kronprinsbrylluppet i Norge 2001 ved Olaf Aagedal, Diaforsk Oslo og Færøernes Universitet, Afd. for historie og samfundvidenskab, Tórshavn
Undersøgelsen er støttet af Kulturarvsstyrelsen.